

Зареєстровано законопроект щодо такого органу, як Державне бюро розслідувань. Згідно із законодавством, "Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів, віднесених до його компетенції (напр. виявлення, розкриття, припинення і розслідування злочинів, пов'язаних з діяльністю організованих груп та злочинних організацій; виявлення, розкриття і розслідування випадків катування та інших злочинів, пов'язаних з жорстоким, нелюдським або таким, що принижує гідність, поводженням або покаранням, вчинених працівниками правоохоронних органів)".

Відносно новоутвореним органом можна вважати Національне антикорупційне бюро, статус якого встановлено Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 2014 року. Згідно з цим законом Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Оскільки в сучасних умовах корупція є однією з найважливіших і найглобальніших проблем в нашій країні, від роботи вищезгаданого органу залежить не тільки ефективне функціонування державного апарату, але й економічне життя країни, адже завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.

Плануються зміни щодо статусу Антимонопольного комітету – Закон України, що регулюватиме діяльність комітету буде «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», згідно з яким уповноваженим органом є Антимонопольний комітет України.

Отже, механізм держави не може залишатися незмінним протягом років, зважаючи на те, що наша держава розвивається, з'являються і змінюються суспільні відносини, які потребують регулювання і контролю з боку держави. Створення нових елементів механізму держави свідчить про те, що проводиться аналітична робота щодо ефективності роботи вже існуючих органів, і як результат відбувається їх реформування, ліквідація або створення нових, які регулюють сфери життя суспільства, які також постійно змінюються.

**Чижова Ніна Валентинівна студентка
1-го курсу ННІН№4 НАВС
Кіровоградське відділення
Науковий керівник: Тихомиров Д.О.
доцент кафедри теорії держави та
права НАВС, кандидат юридичних
наук**

ДВУХЕЛЕМЕНТНА СТРУКТУРА НОРМИ ПРАВА

Важливим питанням для теорії права є структура правової норми оскільки її будова має значиму роль як у правотворчості так і в правозастосовній діяльності. Законодавець зобов'язаний сформулювати у тексті нормативно-правових актів всі необхідні елементи, що встановлені нормою права; особа яка реалізує норму права у формі застосування повинна знайти необхідні йому елементи і реалізувати їх, а правореалізатор має знати наслідки порушення тих чи інших норм.

Відповідно до традиційного розуміння структури норми права можна назвати мікроструктурою, порівнюючи її зі структурою усієї системи права, яку можна визначити як макроструктуру.

Структура норми права - це її внутрішня будова. До структурних елементів норми права ставляться:

- *гіпотеза* - частина норми, що вказує на фактичні обставини, при настанні яких варто виконати встановлене правило;
- *диспозиція* - частина норми, що містить саме правило поведінки, що вказує на права та обов'язки сторін у регульованому відношенні;
- *санкція* - частина норми, що передбачає заходи примусового впливу, застосовувані до порушників даного правила поведінки.

В діючих нормативних актах важко знайти статтю, яка поєднала б всі три елементи правової норми. У повсякденній практиці, як правило, логічне тлумачення норми права зустрічається рідко. Потреба у цьому виникає лише при вирішенні юридичних спорів або при підготовці та прийнятті нових нормативних актів.

У зв'язку з цим серед юристів, що займаються проблемами структури правових норм, існує позиція, що норма права складається з двох частин. Цю позицію підтримували ще деякі представники дореволюційної науки. Так, Н.М. Коркунів вважав, що «кожна юридична норма складається звичайно з

двох елементів: з визначення умов застосування правила і викладу самого правила». У цьому випадку перший елемент називається гіпотезою або припущенням, другий — диспозицією або розпорядженням. Кожна юридична норма, пояснював учений, може бути виражена у формі: «якщо — то». Наприклад, якщо у померлого декілька синів, то майно ділиться між ними порівну.

Однак Н.М. Коркунов не тільки не виключав, але і передбачав необхідність наявності санкції. Юридичні норми, зазначав він, як веління, звернені до свідомої волі людини, «можуть бути їм не дотримувані і тому для своєї сили потребують особливих забезпечення їх дійсного дотримання». Засоби спонукання до виконання юридичних норм називаються їх санкцією.

При цьому Н.М. Коркунов не вважав санкцію складовою частиною структури норми права. Вона розглядалась ним як відносно самостійна величина (явище) по відношенню до структури норми права, як самостійно існуюче «засіб спонукання».

У статтях нормативно-правових актів звичайно зустрічаються норми, що мають два структурних елементи: гіпотезу й диспозицію або гіпотезу й санкцію. "Гіпотеза - диспозиція", "гіпотеза - санкція" - це парні структурні елементи норми, при наявності яких вона взагалі може відбутися як регулятор суспільних відносин. Норма права, що має структуру "гіпотеза- диспозиція", називається регулятивною нормою. Норма права, що має структуру "гіпотеза- санкція", називається охоронною нормою.

Дія регулятивних норм доповнюється дією охоронних норм. Іншими словами, при порушенні диспозиції регулятивної норми гіпотеза відповідної їй охоронної норми може розглядатися як ланка, що поєднує їх у єдине ціле, тобто в так звану логічну норму, у структурі якої можна розрізнити три елементи, логікові взаємозв'язку яких виражає схема: "якщо - те - інакше" (гіпотеза - диспозиція- санкція). Наприклад, згідно п. 3 ст. 2 Закону України "Про власність", "кожний громадянин в Україні має право володіти, користуватися й розпоряджатися майном особисто або разом з іншими". Право володіти, користуватися, розпоряджатися майном охороняється, зокрема, дією норм Кримінального кодексу України, що передбачають відповідальність за злочини проти індивідуальної власності громадян.

Таким чином, гіпотеза, диспозиція, санкція - це взаємозалежні структурні елементи норми права, при наявності яких вона (норма) є повноцінним регулятором суспільних відносин у плані її забезпеченості охороною державою від порушень. Наприклад, що зобов'язує диспозицію регулятивної норми юридично безвідповідально можна не виконувати, якщо немає норми, що передбачає санкцію, застосовувану у випадку невиконання цього обов'язку.

Можемо уявити, що норма права складається з гіпотези і санкції, то вона не може застосовуватися без урахування «елементів» інших статей закону (наприклад, що визначають правоздатність). Якщо ж норма права представлена у вигляді двох елементів - гіпотези і диспозиції, то в такому випадку в правовій нормі не відображено таке специфічне якість права, що кожна його норма забезпечується державним примусом.

Двохелементна (двочленна, дволанкова, біномна) концепція структури правової норми об'єднала дещо меншу кількість прихильників у юридичній науці. Позицію цього підходу розділяють і підтримують такі правознавці як К.К. Жоль, В.П. Казимірчук, С.В. Курилев, Є.Я. Мотовіловкер, А.І. М'ягких, М.П. Томашевський, В.В. Трутень, О.Ф. Черданцев, В.О. Шабалін та ін.

Двохелементний підхід до структури норми права був у цілому характерний для поглядів дореволюційних правознавців, зокрема П.Г.Виноградова, М.М.Коркунова, І.В. Михайловського, В.Ф. Тарановського. Означена концепція структури норми права знайшла свій подальший розвиток у міркуваннях як радянських, так і сучасних дослідників.

Суть цієї концепції полягає в тому, що:

- по-перше, справжня логічна структура норми права складається з двох елементів (умова й юридичний наслідок);
- по-друге, двочленна структура залежить від різновиду норм права (критерій поділу — спеціалізація): регулятивні (первинні) складаються з гіпотези та диспозиції, охоронні (вторинні) — гіпотези та санкції;
- по-третє, диспозиція та санкція на відмінну від гіпотези, не різнопорядкові, а однорідні явища;
- по-четверте, структура норми права може бути виражена логічною зв'язкою: «якщо — то».

Отже якщо припущення про двухчленну будову правових норм і відповідає структурі ряду статей нормативних актів, то зміст багатьох інших статей тих же актів такої структури не має, і тому названому припущенням не можна надавати загальнотеоретичне значення. Кожен з названих елементів займає у структурі правової норми особливе місце та призначення, внаслідок чого без гіпотези норма неможлива, без диспозиції — немислима, без санкції — безсильна. Так, регулятивні норми, як правило, мають гіпотезу і диспозицію, а охоронні — гіпотезу та санкцію.

На думку професора С. Алексєєва, ми повинні розрізнити структуру логічної норми, яка має три

елементи, і припису, який вміщує два і навіть один елемент. Прикладом є норма Конституції України «Громадяни України мають право на працю». Зазначимо, що всі ці точки зору мають право на існування. Кількість елементів правової норми залежить від її конкретного функціонального та ціннісного значення у механізмі правового регулювання

Список використаних джерел:

1. Конституція України: станом на 1 січня 2006 року. – Х. : ІГВІНІ, 2006. – 64 с.
2. Сухонос В. В. Теорія держави і права : навчальний посібник / В. В. Сухонос; Мін-во освіти і науки України, УАБС НБУ. – Суми : Університетська книга, 2005. – 536 с.
3. Загальна теорія держави і права : Підручник / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. ; За ред. В. Петришина. – Х. : Право, 2009. – С. 246.
4. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : Підручник. – 3-тє видання. – К. : Алерта ; ЦУП, 2011. – 524 с.

Чмутова Тетяна Володимирівна,
слухач 1 курсу КВННІ НАВС
Науковий керівник: Тихомиров Д.О.
доцент кафедри теорії держави та
права НАВС, кандидат юридичних
наук

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ ПРАВА

Реалізація норм права – це втілення встановлених правових норм у діяльність суб'єктів права через виконання юридичних обов'язків, використання суб'єктивних прав, дотримання заборон. Саме через реалізацію правових норм законодавець втілює в життя той результат, який мав на думці. Основною функцією права є регулювати поведінку людей, їх життя у суспільстві. На сучасному етапі розвитку країни, відбувається багато реформ, змін до законів. Під час прийняття нового закону, законодавець має з'ясувати чи відповідає він конструкційним нормам та раніш прийнятим законам. Але щоб право перетворилось на діючий механізм, вони має бути втілене в життя. Держава має забезпечувати реалізацію права в соціальному житті, щоб кожна людина могла користуватися своїми конструкційними правами та свободами, аби було відчутно захист держави. Соціальне призначення права як раз виражається у регулювання відносин в суспільстві. [1]

Норми права можуть бути реалізовані в різних формах. Форма реалізації права залежить від особливостей гіпотез і диспозицій правових норм, від специфіки суспільних відносин, які ними регулюються, від характеру поведінки суб'єктів, які реалізують правові норми. У відповідності з цим розрізняють такі форми реалізації норм права: дотримання, виконання, використання та застосування правових норм.[2]

Дотримання - це така форма реалізації норм права, що здійснюється через пасивну поведінку суб'єктів. Для неї характерним є утримання від активних дій, заборонених юридичними нормами.[3]

Виконання - форма реалізації зобов'язуючих правових норм, що полягає в активній поведінці суб'єктів, яку слід здійснювати незалежно від їх власного бажання.[3]

Використання- це така форма реалізації, коли суб'єкти на свій розсуд за власним бажанням використовують надані їм права.[3]

У свою чергу, суспільство повинно виражати повагу до закону та дотримуватись юридичних норм. Саме таким чином реалізація правових норм може бути виконана у повному обсязі. Як було зазначено, соціальне призначення права є регулювання поведінку людей, вирішення конфліктних ситуацій між громадянами. Але виконання цього не можливо без повної реалізації права, як зі сторони правоохоронних органів, а найголовніше зі сторони суб'єкта права. Однією з ключових проблем реалізації норм — відношення людей до норм, тобто коли особи відносяться до норми байдуже. Але найгірший варіант — коли громадяни налаштовані проти норми, вони активно протистоять, а часом і порушують її. У подібних ситуаціях невиконання норми тягне відповідальність.

Іншою проблемою реалізації правових норм є прогалини в праві. *Прогалини у праві* - це випадки відсутності правових норм, необхідних для регулювання суспільних відносин (вирішення конкретної життєвої ситуації) або неповнота правових моделей. У діючому законодавстві існує багато протиріч, які унеможливають реалізацію норм у повному обсязі. Особливо між матеріальним та процесуальним правом. Найяскравішим прикладом є затримання особи за скоєння адміністративного правопорушення.